

גַּח א ב מִי פִכ"ח מִהֶלֶּ
שֶׁבֶת הֶלֶּ ט סָמָג לֶחֳוֹן
סָז טוֹש"ע א"ח סִי שֶׁלֶח
סַעִיף ט :

רבינו חננאל (המשך)
גדולה נתן עזיבוו [כעיר]
קטנה, כעיר קטנה גדולה,
עירובו [עירובו] גדולה,
מהלכין כולה הוצאה לה'
אלפים, אמה, והו' דר'
אידי לא בירר טעמא. אמר
ר' יוסף אמר רמי בר אבא
אמר ר' הונא עיר עירשבת
ש עפ' תנחל אם יש
לפניה דקה. בחור תנחל
מחלכין מודדין לא תנחל
אלפים, אמה, ויהי ש' תנחל.
שתנחל כיוון משתמשין
מן כאלו מן העיר הו'
ואם לא עשו לפניה דקה
אין מודדין לא תנחל אלא
מפתח בתריה. ואין שנו
דכל דקה בעלמא ארבעה
סופחים והאי דקה אמר ר' יוסף
ארכי ארבע אמות. ופרקי'
כיון דבעיתא תשמשיה
עיר דתנחל אם היא
רובא ר' אבא א"ר, אמה א"ר,
ויפ' מנא אמנא, דמאן
דאית ליה דקה לפניה
תתקא תולה משטריה לא
מחלכין, דהני עיר ואת
הני ר' חייק [כשחור] [שיתר]
בני גר יורדין לחמתן
ואין בני חמתן יורדין
לגור, מאי טעמא לא
משום דהוו בני גר חמת'
וישבת על שפת תנחל
עבוד דקה, ויהי ב'ן
גדול לחמתן יותר מאלפין
אמה. ובני גר דעבדו
דקה מדרו לא תנחל אלפין
אמה מחור לתנחל, וכלתה
מידתן לחמתן. ובני חמת'
לכלת מידתן עד תנחל,
ואז יכלי לבוא גרין
לא עשו בני חמת'
דקה. כי אתא ר' דימי
אמר לא משום אה'
בנמא לא הו' אתו בני
חמת' לגור, אלא משום
הוו בני גר פריצים
עיר משטריה לבני חמתן.
אין מריבין עמינו ומכין
אותן, ובשבת דשיתא
שבתות תקיין להו' ר'
שלא יהיו באין בני חמת'
לגור. ר' פפרא אמר
אמר ר' יודן חתיה קשת
הוא. ומדרה לה (כמין)
[מן חיתיה] ולפיכך באין
לחמתן, אבל בני חמת'
אין יוכלין לעלות על
עיר דר' שהיא יושבת
במקום חתיה, וממקום
הקשת עד חתיה אלפין
אמה, ולפיכך לא הו'
באין אליהו. ר' דימי אמר
בני גר גדולה היתה
וחמתן עיר קטנה, ותנ'
אנשי עיר גדולה מחלכין
כל העיר קטנה וכו'.

(ח) פ"י שלא היה צ"ן ראשיה
ארבעת אלפים וכמו שכתבו
התוס' ונראה שלדברי רבינו
אלו כוונת התוס' צד"ה ע"ר
וכמו שגרס רש"ל ורש"א ר"ח
תחת ר"ת.

ויעוד ה'תיר רבי. רבינו שמואל ז"ל ועוד דהא ועוד אמיתא
 דלעיל מיניה קאי והכי איתא בתוספתא דמילתין מעשה
 דברועה זקן שבא לפני רבי ואמר לו וכו' הייתי שהיו בני מגדל יורדין
 לממתן עד האחר החילונה הסמוכה וזכור ועוד ושהיו קאמר שהיה
 רבי סיהו בני גדל כו' ושהיו ים

תוספתא שכתוב זה צמר עדמות
דרועה הסיר רבי שיהו בני מגדל
יורדין לחמתן עד האחר החילונו
סמוכה לעיר וניחא השמא דגורס
ועוד הסיר ר' שיהו בני גדר כו' כיון
דמיירי לעיל צמה שהסיר רבי וצמי
מגדל על פי עדמות של רועה וצמי
ר"ח כחוב ועוד זאת הסיר רבי:
עיר העשויה בקשת הוא. פירש
בקוטרם חמתן וצין שני
ראשיה יותר מד' אלפים דאמר לעיל
מודדין לה מן הקשת וכלה מחומן של
בני הקשת צרש של גדר ואין יסולין
ליכנס בה אבל בני גדר יורדין לחמתן
דמודדין לגדר מחומתן וכל חמתן
מוצלת בתחומיהן ופירושו תמה
דאי בני הקשת מוצלעין בתחומן של
גדר אי"כ גם הם מותרין לעלות לגדר
ואם צבין ראשי הקשת קאמר
למוצלעין בתחום גדר אכתי כל היכא

ולא היה צין ראשיה ארבעה אלפים
ומוודדיו לה מן היתר לפיכך באין לחמתן
אבל בני חמתן אינן יכולין לעלות לגדר
לאמנע הקשת ואפשר שאף מחמתן
לראשי הקשת של גדר היה יותר מאלפים
ואף שם לא היו יכולין לילך:
לית

חמתן ומאי התיר התקין ומאי
נמי ממטרני להו כלבא בלא
וגי בני חמתן לבני גדר כולי
שויה כקשת הואי רב דימי
עיר קמנה הואי רב כהנא
א ורב דימי בר חנינא חד
אנשי עיר קמנה ואנשי עיר
מהלכין את כל עיר קמנה
כיצד מי שהיה בעיר גדולה
ותן את עירובו בעיר גדולה
יבא אומר אין לו אלא ממקום
לי בנותן עירובו במערה שאין
מתי בזמן שאין בה דיוורין אבל
ם אמה נמצא קל תוכה מעל
נפילו סוף מדתו כלה במערה:
גמ'

למנוחת ולמדוד מחומתה ללד חמתן
 כך לא היא עיר ומודדין לכל אחד
 אצל (א) אם היו יושבין בשיפוליה אחד
 בני גדר לחמתן ומי מטטרגי להו
 צני חמתן: עיר השפוליה קטס הוא.
 יתו ויתר שלה ללד גדר הלכך יורדין בני
 ומודדין להן מן הקשת כלה תחומן
 י העיר וחמתן עיר קטנה וכשירדין
 כד' אמות ומשלימין להן את השאר
 אמר הא: ברתנ' אם כל עיר קטנה.
 היו לו אלף אלפים ממקום עירובו:
 וכרבע אמות מודין הן צבא מעיר
 רין שאינו נכנס להלן ממדדה כלום:
 גמ'

ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה מאי מעמא לאו משום דהני כלתה מרתן בחצי העיר והני כלתה מרתן בסוף העיר ורבי אידי אנשי אנשי תני ומוקים לה בנותן אבל מודד לא תנן ולא והתנן ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אמה שאפילו סוף מרתו כלה במערה סוף העיר איצטריכא ליה דלא תנן אמר רב נחמן מאן דתני אנשי לא משתבש ומאן דתני אין אנשי לא משתבש מאן דתני אנשי לא משתבש דמוקים לה בנותן ומאן דתני אין אנשי לא משתבש דמוקים לה במודד וחסורי מחסרא והכי תנאי אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה במה דברים אמורים במודד אבל מי שהיה בעיר גדולה והניח את עירובו בעיר קטנה היה בעיר קטנה והניח את עירובו בעיר גדולה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה אמר רב יוסף אמר רמי בר אבא אמר רב הונא * עיר שיושבת על שפת הנחל אם יש לפניה דקה ארבעה ^ס מודדים לה משפת הנחל ואם לאו אין מודדין לה אלא מפתח ביתו אמר ליה אביי ^ב דקה ארבע אמות אמרת לן עולה מאי שנא מכל דקי דעלמא דארבעה א"ל התם לא בעיתא תשמישתא הכא בעיתא תשמישתא אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא ^ס התיר ר' שיהו בני גדר יורדין לחמתן ואין בני חמתן עולין לגדר מאי מעמא לאו משום דהני עבוד דקמ' והני לא עבוד דקמ' כי אתא רב

יְדִימוּ אִמֹר טַמְרוֹנוֹ מִטַּמְרוֹנֵי לְהוּ בְּנֵי גֵדֵר לְבִנְיָן
שֶׁנָּא שֶׁבֶת דְּשִׁכְחָא בֵּה שְׁכֵרוֹת כִּי אֲזִיל לְהִרְחֵק
מִתִּיה שֶׁב שְׁנִין לֹא נִבְּה הִשְׁתָּא נִמְי מִטַּמְרוֹ
הָאֵי לֹא כִּיפִי לְהוּ רַב סַפְרָא אִמֹר עֵיר דְּ
כִּבְר חִינָנָא אִמֹר אַנְשֵׁי עֵיר גְּדוֹלָה וְאַנְשֵׁי
מִתְנִי הִכִּי רַב טַבִּיּוּמִי מִתְנִי הִכִּי רַב סַפְרָא
אִמֹר עֵיר הָעִשְׂוִיָּה כִּקְשָׁת הוּאִי וְחֵד אִמֹר
גְּדוֹלָה הוּאִי: **מִתְנִי** אַנְשֵׁי עֵיר גְּדוֹלָה
וְאַנְשֵׁי עֵיר קְטָנָה מֵהִלְכִין אֵת כֹּל עֵיר גְּדוֹלָה
וְנוֹתֵן אֵת עֵירוֹבָּו בְּעֵיר קְטָנָה בְּעֵיר קְטָנָה
מֵהִלְךְ אֵת כּוֹלָה וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אֲמָה רַבִּי עֲ
עֵירוֹבָּו אֲלָפִים אֲמָה אִמֹר^א לְהוֹר"ע אֵי אִתָּם מוֹד
לֹא אֵלָּא מִמָּקוֹם עֵירוֹבָּו אֲלָפִים אֲמָה אִמֹר לֹא
יֵשׁ בֵּה דְיוֹרֵין מֵהִלְךְ אֵת כּוֹלָה וְחוּצָה לָהּ אֲלָ
גַּבְהָ^ב וְלִמּוֹדֵד שְׁאִמְרוּ נּוֹתֵנִין אֲלָפִים אֲמָה^ג ע

דקה לפיכך כל יושביה כשרוין לילך לחמתן מתחילין
מתחתומן והני בני חמתן לא עבדו דקה לשיפולה
אלא פלגין לגדר וכולה מוצלעת בתחומן נכנסין ל
מכין והורגין היו בני גדר לבני חמתן: כי הו אז
ישיבין להו. בני גדר דלפילו בלא מתייהר: (ו) ליטטרו
ורבין בריש פרקין [נה]. מודדין לה מן הקשת כל אחד
מפחתו וכל חמתן מוצלעת בתחומה ובני חמתן היושבים בק
גדר עיר גדולה וכשעולין בני חמתן לגדר כלתה מדת
בני קאמר ר' שיהו בני גדר יורדין לחמתן להיות להן כ
ס: רב כהנא מחני הכי. מפרש בהדיא מר אמר הא ומ
ד יורדין: מעל גבה. שאין שם דיורין ואילו נתנו על גבה
יש על רבי עקיבא בנותן עירובו צעיר לומר שכל העיר
של אלפים פסיעות בינוניות אפי' במערה [יש בה]

ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את הגדולה.
עולה להו במדת התחומין: ורבי אידי.
אנשי קטני. במתני' בתרוייהו תני מה

שפיר דמפרש צמתותין כולו מי
צבעיר קטנה הסמוכה לה כחך אלפים
מהלך אה כולה שצירוב קונה לו
העיר כדאי כאליו צבת הוא שם
ורבא תני אין אנשי כדאמר לקמן מאן
דתני אין אנשי לא משתבש: אבל
מחוך לעיר וצא לעיר לא תנן
ממדי חלוק בין כלתה בחציה לכלתה
בכסופה: ועומד. ממקום שציתמו
ממקום עירובו שאמרו ליתן לו
אלפים אפילו סוף מרת אלפים כלה
במבערה לא יכנס מאלפים והלאה
אלאכלתה כלתה מדתו בחצי העיר תנן
דעולה לו מדת העיר ומאי נביאותיה:
סוף העיר אינטיינא ליה. לרבי
היושע בן לוי לאשמועינן דהיכא
דכלתה מדתו בצוף העיר היא כל
העיר כד' אמות דלא תנן לה: מוקי
בגמ' כד' אמות דהתני במתני' כדבא:

ומאן דמי אין אָנשי עיר קטנה כו' לא משכבש מוקי לה כמודד. אָנשי עיר גדולה שיוצאין מעירן לעיר קטנה הוצענו כולה בתוך אלפים שלהן כגון שרחוקה מעירן אלף והיא עצמה אלף מהלכין את כולה כד' אצמות ומשלמין אלף חוצה לה ואין אָנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה הרחוקה מעירן אלף והיא עצמה אלפים הואיל ואין כולה נצטת באלפים שלהן עולה להן צדמת ההתחום ואין כנסינן לה אלא באלף ומתניתין דמפרשא ואזלא צוותן חסוריו חסורי מיחסר א' כו'.

שפת הנחל. עמוד: אס יש
פניה דקה. מחילה ארבע
גובה על פני העיר כולה
משפת הנחל מודד משפת הנחל

סהיא כלה שם כשאר עיירות:
 ואם לאו. כיון דבעיתא תשמעתיה
 לא הוי יסוב קצוב והוו להו כיוצא
 גריפין ואין מונין לכל אחד אלא
 מפתח ביתו: דקא ד"א אמר
 גע. ונחומא. והשתא בעינן מינן
 בעינאמא מצי שגא מכל דקי דעלמא
 דקאי להו בגוזה ארבעה טפחים
 כדאמרן לעיל [ס.] גבי מרפסת שלפניה
 דקא ד' כו': לאו משום דעצוד
 דקא כו'. גדר וחמתן יושבין בהר
 בשפיפוע גדר למעלה וחמתן למטה
 והואיל ושמיהן יושבות
 בשפיפוע ריביות שמיהן
 דקא בשפילון. וקס"ד
 סהיו שמיהן מובלעות
 וזו כולה בתוך אלפים
 סל חצרתה וקמני

בני גדר יורדים
לחמתן כו' לאו משום דבני גדר עב
בשאר עיירות והרי חמתן כולה מופ
מפתח ביתו ואלו שגבוצה הקרובין צ
עולין כו' מטעמי זה בני גדר לאח
בני גדר לבני חמתן: כולי האי ודלי
לחמתן וצין ד' ראשיה יומר מד' אלפי ד
גדר לחמתן שהרי מודדין לגדר מחסו
בבראשיה' של גדר ואין יכולין ליכנס ל
הה בני גדר כלתה מידתן כסוף העיר
אצל גדר עולה לבני חמתן במדה ה
לגדר מדה תחומין: נמצא קל סוכה. מש
ולמודד שאמרו כו'. ואע"פ שחלוקין ח
לאחרת או ממקום שביטמו וכלתה מד

(א) [כס"א:] ארבע;
(ב) [תוספ' ספ"ד:] (ג) [זיל]
מחא ועי' שבת קמה:
(ד) [זילס עי'] גיל
ויבדול' ובר"ף ויוד אר'
ואין אנשי ועי' בפר"מ על
הירושלמי, (ו) [זילס]
(ז) גיר' ירושלמי ובר"ף על
פי המערה, (ח) [זילס נב:]
(ט) [זילס נב:] אמתא אפילו
ובר"ף אמתא אפילו:
(י) [כס"א:] בראשית;
(יא) [זילס עלו שייכס לרש"י]
ע"ש, (ג) [זילס רימ וכה]
ברש"י ורש"א,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לאו משום וכו' אבל הירושבין בשפולה (ב) ותיבתא היא היו נמחק: (ג) ד"ה כולי האי וכו' בלא תמייור (ליטטרנין תו"מ וי"ג ג'ל' להגיה לא טטררגו פי' אפי' כשני גדר באים לחמתן לא כיפיו לבני חמתן שיהא מכיס להם בני חמתן וק"ל:

מוסף רש"י

בלא מחיה. נמקום שאיני
שירו (ע"י שבת קמח),
ולמודד. שחשבה לו ואמר
שעתידי נמקומי ומועד
אלפים פסוקים ציונות
אולי יבנה לתמוס העיר
ובלו אלפים שלו אמה אמת
חזון לתמוס לך יבנה,
שאניו האלפים מולטס
אמר לתמוס איני מועד
לנאח מאלפים, שאפילו
בזה מורטס.
במערד. לא יחלן להלן
מאלפים דיוון שמד
חלטים לך מוקם שמימי
סכן ארבע איני יכול לעבוד
חון מאלפים (עשירי וכו').

הדרין עלך ביצר
מעבדין

רבינו הננאל
 אבל בעיר שהיא גדולה
 בני עיר קטנה שכלנה
 מידתן בחצי העיר, ואי
 מהלכין לו עיר גדולה.
 ור' אידי בין אנשי
 עיר קטנה בין אנשי
 עיר גדולה מהלכין כולה
 קתני [ומקיים] לה ל' למנתי'
 בנותא דא עירובא, שהנותן
 אע"פ עירוב בעיר נעשית
 לו כל חציה כרעובא, וזה
 ויש לו חזק חציה לעיר אפס'
 אמה לכל רוח, אבל הנותן
 עירובו חזק עירובו
 אמה בתוך העיר (ראין)
 [ראין] לו חזק מן המקום
 שכלתה מידתו (לעשר)
 [עירובו] פירוטא אמה אחת
 לא שנה בחצי העיר ולא
 שנה בחצי העיר. והא
 דתנן למדור ותנחין לו
 אפס' אמה שאפי' מידתו

(בזרה) משה
 אסתר (מתי) [ריבלי]
 אשכנזי סוף העיר.
 הוא שיגעו כסוך העיר.
 ורב תחמן נמי לא פליג
 עליה, אלא טעמא דרמני.
 דא מפרש ואמר מאן
 דתי כתרוריהו מן
 דהי העיר לא משבחבא,
 דמוקי לה בנותן, ומאן
 דתי אין מהלכין,
 להי מבורר כמא שאתמר.
 ואיסקא חסורי מיטאת
 דכתי קתני אנשי העיר
 הגדולה מהלכין כל
 קטנה, ואולי כתי [קטנה]
 מהלכין כל העיר הגדולה.
 כמ' דב' אמר תגדול אבל
 בנותן, מי שיהיה מעיר